

VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTS

VALSTS IEŅĒMUMU DIENESTA
PUBLISKAIS PĀRSKATS
2021

Valsts ieņēmumu
dienests

APSTIPRINĀTS
ar Valsts ieņēmumu dienesta
16.06.2022. rīkojumu
Nr. 151

Saturs

VID ģenerāldirektora uzruna	3
1. Pamatinformācija	4
1.1. VID juridiskais statuss un struktūra.....	4
1.2. 2021. gada darbības prioritātes	4
1.3. VID attīstības stratēģija 2020.–2022. gadam.....	4
2. VID attīstības stratēģijā noteikto stratēģisko mērķu sasniegšanas un iniciatīvu īstenošanas darbības rezultāti	6
2.1. Klientu vajadzībām atbilstoši pakalpojumi – pazīstam savu klientu....	6
2.2. Uz uzticēšanos vērsta komunikācija un sadarbība – uzticamies savam klientam	7
2.3. Vieda uzraudzība godīgas uzņēmējdarbības vides un labklājības veicināšanai – palīdzam mainīt saistību izpildes uzvedību, daloties ar informāciju un zināšanām.....	10
2.4. Profesionāli, lojāli, godīgi, atbildīgi un uz sadarbību vērsti darbinieki	15
3. VID sniegto pakalpojumu statistika	17
4. Finanšu resursi un to izlietojums	19
4.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	19
4.2. VID administrētie kopbudžeta ieņēmumi 2021. gadā	20
4.3. Prioritāro pasākumu īstenošanai piešķirtais finansējums	20
5. Personāls.....	21
6. Komunikācija ar sabiedrību.....	22
7. 2022. gadā plānotie pasākumi	25

Nodokļu maksātāji, sadarbības partneri, kolēģi!

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) arī 2021. gadā turpināja pildīt sava veida universālā kareivja funkcijas. No vienas puses, notika intensīvs, nenogurstošs darbs ar nodokļu maksātājiem, tika strādāts, lai vairotu godprātīgas nodokļu nomaksas īpatnību Latvijā, kā arī, protams, turpinājām cīnīties ar ēnu ekonomiku, īpašu uzmanību pievēršot tā dēvēto “aploksņu algu” problemātikai. Savukārt, no otras puses, VID atbilstoši Saeimas un Ministru kabineta lemtajam turpināja daudzu miljonu eiro izmaksu dīkstāves pabalstiem, algu subsīdijām un grantiem apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai, tādējādi palīdzot uzņēmējiem pārvarēt Covid-19 krīzi.

Vai tas bija vienkāršs gads dienestam? Nē! Tas nevarēja būt vienkāršs, jo bija gana sarežģīts un nenoteiktības pilns laiks Latvijas tautsaimniecībai kopumā. Gandarījums ir par to, ka neatkarīgi no dažādiem izaicinājumiem valsts budžets ieguva plānotos līdzekļus. Šis gandarījums ir tāpēc, ka Latvijā joprojām ir uzņēmumi, kuri ar savu neatlaidīgo darbu spēj nodrošināt finanšu līdzekļus, kas tik ļoti nepieciešami veselības aprūpei, izglītībai, valsts aizsardzībai un dažādām citām vajadzībām. Tas gan nenozīmē, ka mierīgi var justies tie “darboņi”, kuri uzskata, ka var “taisīt biznesu”, nodokļus maksājot fragmentāri vai nemaksājot vispār un gaidot, ka visus valsts izdevumus segs godprātīgie nodokļu maksātāji.

Aizvadītais gads bijis arī dažādiem jauninājumiem bagāts. Pilnā mērā spēkā stājās nosacījumi, kas saistīti ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības jeb Brexit. Savukārt gada vidū sāka darboties e-komercijas princips, nosakot, ka jāmuito visas preces, kas tiek atsūtītas no trešajām valstīm. Tieši pērn sāka darboties arī

vienotā konta princips, nodrošinot, ka nodokļi ir maksājami vienā kontā, nevis daudz dažādos kontos. Protams, neizpalika arī intensīvs darbs kontrabandas apkarošanas jomā – tika izņemts liels daudzums nelegālo cigarešu, lielas skaidras nauda summas, kā arī dažādas viltotas preces, kas ne tikai kropļo konkurenci, bet arī ir bīstamas iedzīvotāju veselībai.

VID prioritātes 2022. gadā un arī turpmāk ir nemainīgas – “aploksņu algu” izmaksas, pievienotās vērtības nodokļa izkrāpšanas, akcīzes preču nelegālas aprites, narkotisko vielu kontrabandas un nelegālas izcelsmes skaidras naudas aprites minimizēšana. Papildus ir nācis klāt vēl viens uzdevums, ko vistiešākajā mērā ir izraisījis Krievijas uzbrukums Ukrainai, – tieši no mūsu darba ir atkarīgs tas, lai sankcionētās preces nenonāktu ne Krievijā, ne tai draudzīgajā Baltkrievijā. Izvēlēties kaimiņvalstis nav iespējams, bet mēs varam pieņemt lēmumu strādāt tā, lai dzīvotu drošā un pārticīgā valstī. Tāpēc mums kopīgiem spēkiem ir jāpanāk, lai visi pieminētie faktori tiktu uzskatīti par kaut ko ārkārtēju, par reliktu no seniem laikiem, nevis ikdienu. Visi kopā esam izdarījuši daudz, lai šo mērķi sasniegtu, un esmu pārliecināta, ka, strādājot kopā arī turpmāk, mums izdosies izveidot Latviju par vēl labāku valsti!

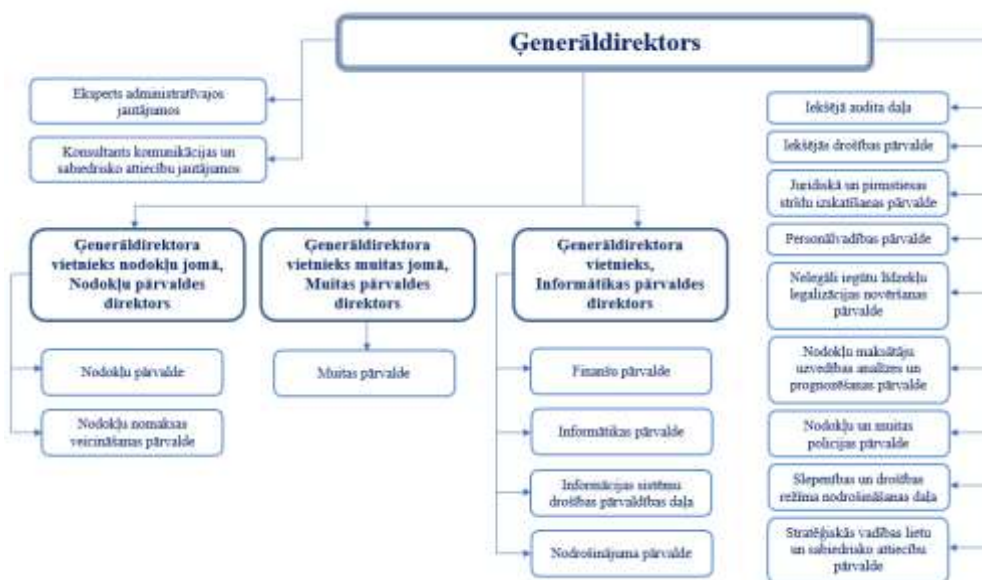
Ieva Jaunzeme
VID ģenerāldirektore

1. Pamatinformācija

1.1. VID juridiskais statuss un struktūra

VID ir finanšu ministra padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina nodokļu maksājumu un nodokļu maksātāju uzskaiti, valsts nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto obligāto maksājumu iekasēšanu Latvijas Republikas teritorijā, kā arī iekasē nodokļus, nodevas un citus obligātos maksājumus Eiropas Savienības (turpmāk – ES) budžetam, īsteno muitas politiku un kārtu muitas lietas.

VID galvenie uzdevumi ir noteikti likumā “Par Valsts ieņēmumu dienestu” un likumā “Par nodokļiem un nodevām”.

1. att. VID struktūra 2021. gadā

VID strukturālās izmaiņas 2021. gadā – no 2021. gada 27. oktobra VID ģenerāldirektora tiešā pakļautībā nav konsultanta plānošanas un attīstības jautājumos.

1.2. 2021. gada darbības prioritātes

Lai uzlabotu nodokļu saistību labprātīgu izpildi, mazinātu ēnu ekonomikas līmeni un stiprinātu sabiedrības aizsardzību, 2021. gadā VID izvirzīja šādas **prioritātes**:

- analītiskās funkcijas attīstība, nodokļu maksātāju segmentēšana turpmākai atbalstošo sniedzamo pakalpojumu izstrādei;
- “aploksņu algu” izmaksas minimizēšana;
- pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) izkrāpšanas ierobežošana;
- nelegāli iegūto līdzekļu legalizācijas novēršana un nelegālas izcelsmes skaidras naudas aprites ierobežošana;
- akcīzes preču nelegālas aprites, narkotisko vielu kontrabandas un nelegālas izcelsmes skaidras naudas aprites mazināšana.

1.3. VID attīstības stratēģija 2020.–2022. gadam

VID moto: Kopā veidojam vēl labāku Latviju!

VID misija: VID – uzticams sabiedrotais nodokļu un muitas lietās godīgai uzņēmējdarbībai un sabiedrības labklājībai.

VID vīzija: Latvija ir valsts, kurā visi labprātīgi pilda nodokļu un muitas saistības.

VID vērtības: profesionalitāte, sadarbība, lojalitāte, godīgums, atbildība.

Stratēģiskie mērķi un iniciatīvas

1. Klientu vajadzībām atbilstoši pakalpojumi – pazīstam savu klientu

- Analītikas integrācija un datu pārvaldības attīstība.
- Nodokļu maksātāju segmentēšana atbilstoši viņu nodokļu saistību izpildes disciplīnai visā nodokļu administrēšanas dzīves ciklā (360 grādu pieeja).
- Nodokļu saistību izpildes stratēģijas īstenošana, nodrošinot katram segmentam atbilstošus pakalpojumus.
- Ērti un viegli lietojami pakalpojumi, kas izstrādāti, pamatojoties uz lietotājpieredzi un pakalpojumu dizaina pieeju.

2. Uz uzticēšanos vērsta komunikācija un sadarbība – uzticamies savam klientam

- Mērķtiecīga komunikācija nodokļu saistību labprātīgas izpildes veicināšanai.
- Klienta vajadzībām atbilstoša saziņas valoda un komunikācijas veids (kanāls).
- Digitālās ekosistēmas attīstība.
- Paplašināta sadarbība savstarpējai partneru pievienotās vērtības gūšanai.

3. Vieda uzraudzība godīgas uzņēmējdarbības vides un labklājības veicināšanai – palīdzam mainīt saistību izpildes uzvedību, daloties ar informāciju un zināšanām

- Izmantojot analītiskās zināšanas un pieejamos materiāli tehniskos resursus, izstrādāti un īstenoti pasākumi, kas veicina nodokļu labprātīgu nomaksu.
- Mērķtiecīga rīcība un sadarbība pārkāpumu un noziedzīgu nodarījumu atklāšanā un novēršanā valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā.
- Starptautiskā sadarbība un ES līmeņa prasību ieviešana.
- Aktīva, risku analīzē pamatota rīcība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai VID ietekmes jomā.

4. Profesionāli, lojāli, godīgi, atbildīgi un uz sadarbību vērsti darbinieki

- Vērtību iedzīvināšana VID darbinieku ikdienas dzīvē.
- Darbinieku vajadzības atbalstoša darba vide augstu snieguma rādītāju nodrošināšanai.

2. VID attīstības stratēģijā noteikto stratēģisko mērķu sasniegšanas un iniciatīvu īstenošanas darbības rezultāti

2.1. Klientu vajadzībām atbilstoši pakalpojumi – pazīstam savu klientu

2021. gadā turpinājās 2020. gadā sāktā **VID analītiskās kapacitātes stiprināšana un centralizētas datu pārvaldības turpmāka attīstība**, pakāpeniski ieviešot *SAP HANA* tehnoloģisko platformu:

- īstenota visu 2021. gadā iepļānoto analītisko risinājumu izstrāde, tai skaitā nodrošināta segmentācijas/reitinga (nodokļu maksātāju kopvērtējuma) prototipa izstrāde, izzināto sarakstu komponenta izstrāde un muitas procesu riskošanas risinājuma izstrāde;
- izstrādāti un apstiprināti datu pārvaldības principi, datu īpašnieku un datu pārvaldnieka pienākumu sadalījums;
- organizētas *SAP HANA* administratoru mācības un personāla mācības *HRF (HANA Rules Framework)* jomā.

Lai analītikas stiprināšana noritētu straujāk, tika pieņemts lēmums pretendēt uz ES Atvērēšanas un noturības mehānisma (turpmāk – ANM) finansējumu, kas arī tika atbalstīts.

Atbilstoši VID attīstības stratēģijai 2020.–2022. gadam (turpmāk – stratēģija) un Latvijas ANM plānam no 2022. gada tika īstenots plašs reformas pasākumu kopums 6.1.1.r. “Analītikas stiprināšana un datu pārvaldības attīstība nodokļu administrēšanas un muitas jomā”, kura mērķis ir uzlabot nodokļu saistību ievērošanas riska pārvaldību un citas darbības, kas saistītas ar ēnu ekonomikas apkarošanu, kvalitāti un efektivitāti, un kurš pilnībā tiks pabeigts 2024. gadā. Tādējādi 2022. gadā turpināsies *SAP HANA* ieviešanas reitinga un segmentācijas (nodokļu maksātāju kopvērtējuma) atlases nosacījumu definēšana un funkcionalitāšu izstrāde segmentēšanas rezultātu atspoguļošanai, t. sk. nodokļu maksātāju kopvērtējuma atspoguļošanai un vizualizācijai Elektroniskās deklarēšanas sistēmā.

Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (turpmāk – EDS):

- veikti uzlabojumi, kas nodrošina informācijas atspoguļošanu no E-veselības sistēmas, ļaujot darba devējiem pārliecināties par darbnespējas lapām;
- ieviesta interaktīva saskarne VID uzkrāto nodokļu maksātāju datu izgūšanai pārskatu veidā (iespēja veidot personificētu pārskatu sarakstu), vienkāršojot darbu ikvienam klientam, kas darbojas ar EDS pieejamiem datiem;
- mainīts EDS vizuālais izskats, saglabājot visas esošās funkcionalitātes, bet vizuāli padarot informācijas sistēmu pārredzamāku, tādējādi lietotājam ir vieglāk orientēties un darboties;
- ieviesti strukturēti dokumenti speciālo atļauju (licenču) komercdarbībai ar akcīzes precēm saņemšanai un pārreģistrācijai, lai ievērojami vienkāršotu e-pakalpojuma saņemšanu;
- ieviesta alkoholisko dzērienu, kuriem piemēro akcīzes nodokļa atbrīvojumu, un denaturētā spirta piegādāto apjomu uzskaitē EDS, tādējādi Atļauja iegādāties alkoholiskos dzērienus, kuriem piemēro akcīzes nodokļa atbrīvojumus (atļaujas sērija A), un Atļauja denaturētā spirta iegādei (atļaujas sērija DI) tiek izsniegta elektroniski un piegādātājiem nav manuāli jānorāda piegādātais apjoms papīra izziņā;
- pilnveidota sadaļa “Maksājumi un nomaksas stāvoklis”, lai nodokļu maksātāji vieglāk varētu sekot līdzi savam nodokļu nomaksas stāvoklim;
- ieviests risinājums VID konsultantiem, kas nodrošina iespēju redzēt nodokļu maksātāja sagatavotā dokumenta kļūdas un brīdinājumus, lai varētu sniegt pilnvērtīgāku konsultāciju nodokļu maksātājiem;
- ieviesta EDS lietojumprogrammas saskarne *Application Programming Interface* “Taksometru serviss” informācijas par veiktajiem pasažieru komercpārvadājumiem nosūtīšanai VID tiešsaistē;
- ieviests strukturēts dokuments “Iesniegums ārpakalpojuma grāmatveža licences saņemšanai”.

Akcīzes preču aprites jomā samazināts administratīvais un finansiālais slogs:

- nodokļu maksātājiem un VID, jo no likuma “Par akcīzes nodokli” tika izslēgta norma, kas noteica samaksāt akcīzes nodokli 180 dienu laikā no

akcīzes nodokļa marku saņemšanas dienas, kā arī minētajā likumā tika paredzēta iespēja iznīcināt akcīzes nodokļa markas, nenoņemot tās no akcīzes preču iepakojuma, un šajā gadījumā saņemt atpakaļ samaksāto akcīzes nodokli;

- akcīzes preču aprītē iesaistītajiem komersantiem, jo atviegloti nosacījumi attiecībā uz nepieciešamo nodrošinājumu akcīzes preču pārvietošanai Latvijā un pa jūru.

Nodrošināts augsts servisa līmenis muitas klientiem, organizējot preču muižošanu, – 97 % gadījumu muitas deklarācijas, ko sistēma novirzījusi uz “zaļo ceļu”, noformētas atbilstoši VID muižošanas standartā noteiktajam laika robežām, t. i., importam un eksportam – līdz 4 stundām, tranzītam – līdz 1,5 stundām.

1. tabula. **Stratēģijas 1. mērķa “Klientu vajadzībām atbilstoši pakalpojumi – pazīstam savu klientu” rezultātīvo rādītāju izpilde 2021. gadā**

Darbības rezultāti	Rādītājs	Izpilde
Lielākā nodokļu maksātāju daļa maksā nodokļus labprātīgi – pilnā apmērā un savlaicīgi	Labprātīgas nodokļu saistību izpildes līmenis (nodokļu maksāšana), %	61,0
	Labprātīgas nodokļu saistību izpildes līmenis (deklarēšana), %	64,0
	Nodokļu ieņēmumus veidojošo komersantu īpatsvars no kopējā komersantu skaita, %	70,0
	Kopējā parāda īpatsvars pret kopbudžeta ieņēmumiem, %	9,9 ¹
Paaugstināta iekasēšanas produktivitāte un efektivitāte	Iekasētie ieņēmumi uz vienu VID darbinieku, tūkst. euro	2 990 ¹
	Viena iekasētā euro izmaksas, euro	0,0118

2.2. Uz uzticēšanos vērsta komunikācija un sadarbība – uzticamies savam klientam

Nemot vērā Covid-19 izraisīto krīzi, kas turpinājās arī 2021. gadā, un tās ietekmi uz uzņēmējdarbību, 2021. gadā jebkura komunikācija vērtējama kontekstā ar cilvēku bažām par veselību, sadzīves organizāciju un iespējām

saglabāt savu darbu / personisko ienākumu avotu. Savukārt uzņēmējiem, jo īpaši krīzes tieši un netieši skartajās nozarēs, būtiski bija ar darbības saglabāšanu saistīti jautājumi. Komunikācijā par sekmīgu un godīgu uzņēmējdarbību VID uzsvēra tiešo korelāciju starp godīgi veiktu nodokļu nomaksu un iespēju saņemt valsts atbalstu – grantu apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai, dīkstāves pabalstu un algu subsīdiu daļēji nodarbinātiem darbiniekiem.

Tādējādi 2021. gadā VID turpināja īstenot plašas un daudzveidīgas komunikācijas aktivitātes, piemēram, tika nodrošināta aktuālā informācija VID tīmekļvietnes sadaļā “Covid-19”, sniegta informācija nacionālajiem un reģionālajam plašsaziņas līdzekļiem, uzņēmēju organizācijām, nodrošināti informatīvie un skaidrojošie vizuālie materiāli, veikta aktīva komunikācija sociālajās platformās, organizēti tiešsaistes semināri dažādām mērķauditorijām, sūtītas personalizētas vēstules EDS attiecīgajiem iedzīvotāju un uzņēmēju segmentiem u. c., lai informētu un skaidrotu dažādām iedzīvotāju un uzņēmēju grupām pieejamos valsts atbalsta pasākumus nodokļu jomā saistībā ar Covid-19 izplatību un valstī noteikto ārkārtējo situāciju.

Lai nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju par būtiskākajiem juridisko personu nodokļu un muitas jomas normatīvo aktu pārkāpumiem un veicinātu nodokļu maksātāju godīgu konkurenci un nodokļu (nodevu) saistību labprātīgu izpildi, **no 2021. gada 9. septembra VID uzsāka publiskot informāciju par sabiedrībai nozīmīgiem VID pieņemtajiem lēmumiem:**

- lēmumiem par nodokļu revīzijas (audita) rezultātiem;
- lēmumiem par datu atbilstības pārbaudes rezultātiem;
- lēmumiem, ar kuriem precizēts nodokļu apmērs saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 23. panta 5.² un 5.³ daļu;
- lēmumiem, ar kuriem konstatēts muitas maksājumu parāds;
- lēmumiem, ar kuriem atteikta pārmaksātā PVN atmaksa.

Lai izpildītu ES Padomes 2018. gada 25. maija Direktīvu 2018/822, kuras mērķis ir pārredzamības un godīguma nodrošināšana nodokļu jomā:

- ieviests DAC6 risinājums – informācijas apmaiņa par ziņojamām pārrobežu nodokļu shēmām, ko ES nodokļu maksātājs īsteno kopā ar citām

¹ Rādītāja izpildes aprēķināšanai VID administrēto kopbudžeta ieņēmumu summā nav iekļauti vienotajā nodokļu kontā iemaksātie budžeta ieņēmumi, kas vēl nav attiecināti uz konkrētajiem maksājumu veidiem.

personām ES dalībvalstīs vai trešajās valstīs, un, izmantojot šo risinājumu, notikusi pirmā informācijas apmaiņa ar ES dalībvalstīm;

- 2021. gadā kopumā saņemti 172 ziņojumi par ziņojamām pārrobežu shēmām gan no Latvijas nodokļu maksātājiem, gan no citām ES dalībvalstīm.

Lai nodrošinātu tādu **ES Padomes direktīvu izpildi**, kuru mērķis ir noteikt PVN piemērošanas vienkāršošanas noteikumus e-komercijas jomā un radīt godīgas konkurences apstākļus starp uzņēmējiem, kas veic saimniecisko darbību ES, un trešo teritoriju vai trešo valstu uzņēmējiem:

- ieviesta *OSS (one stop shop)* sistēma, paplašinot *MOSS (mini one stop shop)* sistēmu saskaņā ar Eiropas Komisijas regulējumu;

- papildināts PVN īpašā režīma tvērums, attiecinot PVN īpašo režīmu ne tikai uz elektroniskajiem pakalpojumiem, bet arī uz preču tālpārdošanu;

- izstrādātas jaunas Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas (turpmāk – EMDAS) funkcionalitātes:

- lai apstrādātu lielu datu apjomu saistībā ar pasta sūtījumiem, produkcijas vidē ieviesta jauna EMDAS Pagaidu uzglabāšanas (PU2) funkcionalitāte, un VAS “Latvijas Pasts” uzsāka darbu ar to 2021. gada 16. jūnijā;
- 2021. gada 1. jūlijā produkcijas vidē ieviesta jauna EMDAS Importa muitas deklarācijas pasta sūtījumiem ar īpaši samazinātu datu kopu funkcionalitāte, t. sk. nodrošināta tās integrācija ar saistītajām VID, Eiropas Komisijas un citu iestāžu sistēmām, kā arī pasta operatoru sistēmām;
- 2021. gadā uzsāktajā Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) projektā “Eksporta un e-komercijas procesi e-muitā” izstrādāti un 2021. gada 1. jūlijā produkcijas vidē ieviesti EMDAS funkcionalitātes papildinājumi un lietojamības uzlabojumi, nodrošinot ar e-komerciju saistīto procesu papildu integrāciju.

Izvērtējot un analizējot **Latvijas čeku loterijā** iesniegto informāciju kopsakarā ar VID rīcībā jau esošo informāciju, 2021. gadā:

- 1363 nodokļu maksātājiem – kases čeku izsniedzējiem – konstatēts, ka PVN deklarācijā deklarētā kopējā darījumu vērtība ir mazāka par loterijai iesniegto čeku darījumu kopsummu, t. sk. vairākiem kopējā darījumu vērtība

ir nulle *euro*; no tiem 658 nodokļu maksātājiem veikti preventīvie nodokļu administrēšanas pasākumi, kuru rezultātā:

- nosūtīti 63 brīdinājumi par izslēgšanu no VID PVN maksātāju reģistra un seši nodokļu maksātāji izslēgti no VID PVN maksātāju reģistra;
- nodokļu maksātāji iesnieguši vai precizējuši PVN deklarācijas, tādējādi budžetā maksājamais PVN palielināts par 1,53 milj. *euro*;
- veiktas divas tematiskās pārbaudes, kurās par konstatētajiem pārkāpumiem piemērots naudas sods 1,3 tūkst. *euro*, kā arī pārbaudes laikā viens nodokļu maksātājs pats papildus deklarējis maksājumus budžetā 0,1 tūkst. *euro*.

Projekta “Nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācija” ietvaros Maksājumu administrēšanas informācijas sistēmā (turpmāk – MAIS) 2021. gadā ir ieviesti 13 procesi, kā arī tika pilnveidoti ar vienotā nodokļu konta un valsts ieņēmumu grāmatvedības uzskaiti saistītie procesi.

Daļai no ieviestajiem procesiem 2022. gadā turpināsies pilnveidošanas darbi, lai papildinātu tos ar jaunām funkcionalitātēm.

2021. gada decembrī veikta VID MAIS virtualizācijas risinājuma drošības novērtēšana, tai skaitā ielaušanās testu veikšana, sistēmas loģisko kontroļu un konfigurācijas analīze.

Projektā “E-muita (2. kārtā)” un ERAF projektā “Eksporta un e-komercijas procesi e-muitā” produkcijas vidē ieviestas:

- jaunās sistēmas drošības un drošuma jomā – Importa kontroles sistēmas 2 (turpmāk – IKS2) – 1. laidiena, lai nodrošinātu risku analīzi pasta sūtījumiem no trešajām valstīm;
- Integrētās tarifa vadības sistēmas (turpmāk – ITVS) klasifikatoru datu replicēšanas funkcionalitāte VID iekšējām un ārējām sistēmām, izmantojot VID informācijas sistēmu savietotāju.

Izstrādāts:

- Automatizētās eksporta sistēmas (turpmāk – AES) 1., 2. un 3. posms;
- Tranzīta kontroles sistēmas 2 (turpmāk – TKS2) 1. posms;
- Automatizētās importa sistēmas 1. posms;
- EMDAS IKS2 datu nodošanas uz Datu noliktavas sistēmu funkcionalitāte;

- pagaidu uzglabāšanas deklarāciju un Elektronisko transporta dokumentu papildinājumu (atbilstoši Savienības Muitas kodeksa Īstenošanas regulas un Deleģētās regulas grozījumiem) funkcionalitāte;
- pagaidu uzglabāšanas sistēmas veikspējas uzlabojumi;
- EMDAS AES un TKS2 datu apmaiņa, izmantojot VID informācijas sistēmu savietotāju;
- ITVS izmaiņu papildinājumi saistībā ar nodokļu aprēķina pasta sūtījumiem ieviešanu, kā arī pasta preču klasifikatora saņemšanu no EMDAS;
- ITVS interneta vietnes publiskās sadaļas lietotāja saskarnes dizains atbilstoši VID dizaina vadlīnijām un lietošanai mobilajās ierīcēs 1. etaps.

Lai stiprinātu tiesībsardzības iestāžu sadarbību ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā, Eiropas Ekonomikas zonas (turpmāk – EEZ) finanšu instrumenta programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” līdzfinansētā projekta “**Tiesībsargājošo iestāžu sadarbības veicināšana ekonomisko noziegumu novēršanā un apkarošanā Latvijā**” rezultātā VID sadarbībā ar Valsts policiju ir uzsācis vienotas kriminālizlūkošanas datu apmaiņas sistēmas izstrādi. Vienotā datu apmaiņas sistēma ietvers datu digitālās analītikas instrumentu un VID Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa digitālo atbalsta sistēmu, kura tiks savienota ar Valsts policijas datubāzi. Darbam ar sistēmu tiks sagatavoti informācijas analītiķi un īpašo uzdevumu eksperti.

Atbilstoši projekta laika grafikam 2021. gadā tika iesākta VID Nacionālā kriminālizlūkošanas modeļa digitālā atbalsta sistēmas programmatūras bāzes sistēmas funkcionalitātes izstrāde saskaņā ar specifikācijām un arhitektūras aprakstu, kā arī datu apmaiņas dokumentācijas un datu apmaiņas sistēmas izstrādēm.

Projektā tika veikti plānotie iepirkumi: iegādātas šifrēšanas iekārtas, ugunsmūris, optiskie komutatori, pilnveidots optiskais tīkls un uzstādītas optiskās rozetes.

EEZ finanšu instrumenta programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” projektā “**Ekonomisko noziegumu novēršana un apkarošana robežšķērsošanas vietā “Terehova”**” tiek īstenoti uzlabojumi

robežšķērsošanas vietas “Terehova” infrastruktūrā, veikta darbinieku apmācība un stiprināta kinoloģijas joma VID. Projektā:

- nodrošināta projekta aktivitāšu ieviešanas koordinācija, uzraudzība un vadība;
- realizētas 2021. gadā paredzētās iepirkuma procedūras un noslēgti līgumi (par objektu projektēšanu, autoruzraudzību, būvuzraudzību, būvniecību, aprīkojuma iegādi);
- mācību klase Kinoloģijas centrā Maskavas ielā 30, Rēzeknē aprīkota ar apskaņošanas aparatūru;
- uzsākti ar noliktavas un garāžas ēkas pārbūvi saistītie darbi.

2. tabula. **Stratēģijas 2. mērķa “Uz uzticēšanos vērsta komunikācija un sadarbība – uzticamies savam klientam” rezultatīvo rādītāju izpilde 2021. gadā**

<i>Darbības rezultāti</i>	<i>Rādītājs</i>	<i>Izpilde</i>
Pieaugusi sabiedrības uzticēšanās VID, kas veicina nodokļu saistību labprātīgu izpildi (51,2 % 2018. gadā)	Sabiedrības uzticēšanās VID līmenis, % <i>(pēc Valsts kancelejas pasūtītā pētījuma rezultātiem)</i>	51
	Tiesās pārsūdzēto VID lēmumu īpatsvars, %	23
Palielinājusies VID e-pārvaldes efektivitāte	E-indekss, punkti (maks. 100)	57,9
Augsts klientu apmierinātības līmenis ar VID darbinieku apkalpošanas kvalitāti	VID iedzīvotājiem sniegtie pakalpojumi novērtēti kā teicami vai labi, % <i>(pēc Valsts kancelejas pasūtītā pētījuma rezultātiem)</i>	66,9
	Klientu apmierinātības līmenis – vidējais vērtējums 10 ballu sistēmā <i>(pēc VID pasūtītā pētījuma rezultātiem)</i>	– ²
Veicināta nevalstiskā sektora iesaiste nodokļu saistību labprātīgas izpildes paaugstināšanā	Nozaru asociāciju apmierinātības vērtējums par sadarbību ar VID, vidējais vērtējums 10 ballu sistēmā <i>(pēc VID veiktā pētījuma rezultātiem)</i>	7,83

² VID klientu apmierinātības pētījums tiek veikts reizi divos gados.

2.3. Vieda uzraudzība godīgas uzņēmējdarbības vides un labklājības veicināšanai – palīdzam mainīt saistību izpildes uzvedību, daloties ar informāciju un zināšanām

Lai turpinātu iedzīvināt nodokļu saistību labprātīgas izpildes kultūru, īstenoti nodokļu administrēšanas un **ēnu ekonomiku ierobežojoši** pasākumi.

2021. gadā turpinājās darbs ar **fiziskajām personām, kurām identificētas neatbilstības starp kontu apgrozījumu** (konta apgrozījums virs 15 000 *euro*) **un deklarēto ienākumu**. Preventīvo nodokļu administrēšanas pasākumu ietvaros:

- nosūtītas 9267 vēstules ar aicinājumu pārskatīt deklarētos ienākumus, un tā rezultātā 6608 personas iesniedza paskaidrojumus vai gada ienākumu deklarācijas precizējumus;
- 556 personas papildus deklarējušas apliekamos ienākumus 3630,29 tūkst. *euro* apmērā;
- 2182 personas papildus deklarējušas neapliekamos ienākumus 100 252,60 tūkst. *euro* apmērā;
- 560 personas papildus deklarējušas nodokļus 388,68 tūkst. *euro* apmērā.

Veicināšanas pasākumu rezultātā 72 fiziskās personas deklarējušas papildu maksājumus budžetā 1489,7 tūkst. *euro* apmērā, kā arī iesniegti 122 pārskati, deklarācijas vai to precizējumi.

Savukārt veikto **nodokļu nomaksas veicināšanas un kontroles pasākumu** rezultātā novērsti nodokļu zaudējumi 86,6 milj. *euro* apmērā, t. sk.:

- 80,3 milj. *euro* – papildus aprēķināti nodokļi (nodokļu auditos, datu atbilstības pārbaudēs, nodokļu apmēra precizēšanā, nodokļu aprēķinos pēc kriminālprocesa virzītāja pieprasījuma);
- 3,1 milj. *euro* – zaudējumi, kas novērsti, izslēdzot no VID PVN maksātāju reģistra nodokļu maksātājus, kuriem netika veikti PVN papildu aprēķini;
- 3,2 milj. *euro* – nodokļu maksātāji paši papildus deklarējuši nodokļus (nodokļu nomaksas veicināšanas pasākumu laikā, tematiskajās pārbaudēs, datu atbilstības pārbaudēs, riska analīzes laikā un līdz nodokļu auditam).

Novērsto nodokļu zaudējums 2021. gadā salīdzinājumā ar 2020. gadu ir palielinājies par 20,2 milj. *euro* jeb 30 %.

Lai nodrošinātu muitas maksājumu atbilstošu piemērošanu, 2021. gadā, īstenojot ar risku analīzes rezultātiem pamatotus **multas kontroles pasākumus** preču muitošanas brīdī un pēcmuītošanās, novērsti iespējamie zaudējumi 4,76 milj. *euro* apmērā. Pēcmuītošanās pārbaudēs uzlabota riska analīzes un pārbaudžu kapacitāte – vidēji vienā pēcmuītošanās pārbaudē atklāto neatbilstību muitas maksājumos apmērs ir palielinājies par 187 %, un pēcmuītošanās pārbaudēs aprēķināti vidēji 8,44 tūkst. *euro* uz vienu lēmumu (2020. gadā vidēji 2,94 tūkst. *euro* uz vienu lēmumu).

Vienkāršojot un paātrinot muitas procedūru noformēšanu, atbalstīta un atvieglota godīga uzņēmēju darbība. 2021. gadā importa procedūras “preču laišana brīvā apgrozībā” automatizēti izlaisto deklarāciju īpatsvars sasniedza 27,5 %.

2021. gadā viens no VID galvenajiem uzdevumiem bija nodokļu nomaksas veicināšana, ļaujot nodokļu maksātājiem labprātīgi pildīt saistības, tādējādi sekmējot pozitīvu sadarbību saskaņā ar **principa “Konsultē vispirms”** mērķi.

Nodokļu administrēšanas jomā princips “Konsultē vispirms” piemērots:

- nosūtot 36 650 atgādinājumus fiziskām personām – saimnieciskās darbības veicējiem – par gada ienākumu deklarācijas iesniegšanas termiņa tuvošanos (no nosūtīto atgādinājumu skaita 82,5 % saimnieciskās darbības veicēju gada ienākumu deklarāciju ir iesnieguši);
- nosūtot 49 538 atgādinājumus nodokļu maksātājiem par gada pārskata iesniegšanas termiņa tuvošanos (no nosūtīto atgādinājumu skaita 84,4 % nodokļu maksātāju gada pārskatu ir iesnieguši);
- nosūtot 100 373 atgādinājumus nodokļu maksātājiem par uzņēmumu ienākuma nodokļa (turpmāk – UIN) deklarācijas iesniegšanas termiņa tuvošanos (no nosūtīto atgādinājumu skaita 84,5 % nodokļu maksātāju UIN deklarāciju ir iesnieguši);
- nosūtot 37 690 atgādinājumus nodokļu maksātājiem par “Paziņojuma par fiziskajām personām izmaksātajām summām” iesniegšanas termiņa tuvošanos (no nosūtīto atgādinājumu skaita 97,9 % nodokļu maksātāju paziņojumu par fiziskajām personām izmaksātajām summām ir iesnieguši);

- 2021. gada 1. martā un 2022. gada 1. janvārī kopumā nosūtīt akcīzes nodokļa maksātājiem saistībā ar akcīzes nodokļa likmju maiņu 6421 informatīvu atgādinājumu par inventarizācijas un akcīzes nodokļa aprēķina veikšanu (no nosūtīto atgādinājumu skaita 97,2 % akcīzes nodokļa maksātāju nodokļa aprēķinus ir iesnieguši);

- informējot 2657 nodokļu maksātājus par apzināti vai neapzināti pieļautajām kļūdām “Paziņojumos par fiziskajām personām izmaksātajām summām” (kļūdaino paziņojumu īpatsvars 2021. gadā bija 1,1 % no iesniegto paziņojumu kopējā skaita);

- aicinot reģistrēties fiziskās personas – autoratlīdzības saņēmējus – pašnodarbinātās personas statusā un samaksāt valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (turpmāk – VSAOI), kopā 1329 fiziskās personas (54 personas reģistrēja saimniecisko darbību, 1136 personas iesniedza pašnodarbinātās personas ziņojumu, deklarējot VSAOI 260,27 tūkst. *euro* apmērā);

- informējot nodokļu maksātājus par riskantiem darījumiem, kurus uzrādījuši savās PVN deklarācijās (533 gadījumi);

- informējot nodokļu maksātājus, kuri, VID ieskatā, ir riskanti un par kuriem informācija sniegta to darījuma partnerim (345 gadījumi), kā rezultātā 207 gadījumos PVN deklarācijas labotas ar fiskālo efektu 658,49 tūkst. *euro* apmērā.

Pirms kontroles pasākumu veikšanas nodokļu maksātāji aicināti labprātīgi izpildīt nodokļu nomaksas pienākumu un iesniegt pārskata perioda deklarācijas par kapitāla pieaugumu un gada ienākumu deklarācijas. Nodokļu maksātāji tika uzrunāti, izvēloties ērtāko un ātrāko saziņas veidu: pa tālruni – 3239, nosūtīt īsus ziņojumus Nodokļu maksātāju apziņošanas sistēmā – 692, vēstules – 429. Atsaucoties VID aicinājumiem, 1053 nodokļu maksātāji papildus deklarēja iedzīvotāju ienākuma nodokli (turpmāk – IIN) 5931,78 tūkst. *euro* apmērā.

Nodokļu kontroles pasākumos kopumā princips “Konsultē vispirms” piemērots 177 gadījumos, t. sk.:

- 104 gadījumos, sniedzot konsultācijas par normatīvo aktu piemērošanu;
- 47 gadījumos, aicinot labot deklarācijas par periodiem, kuri netiek auditēti;

- 26 gadījumos, veicot pārrunas ar uzņēmumu amatpersonām par algas palielināšanu.

Pēc tam, kad saskaņā ar principu “Konsultē vispirms” nodokļu maksātāji tika informēti par konstatētajiem pārkāpumiem vai neatbilstībām, 2021. gadā nodokļu maksātāji paši papildus deklarēja nodokļus 1,8 milj. *euro* apmērā.

Muitas jomā princips “Konsultē vispirms” piemērots:

- muitas atļauju uzraudzībā (87,4 % gadījumu), veicot kontroles pasākumus;

- datu atbilstības pārbaudēs (turpmāk – DAP) – 204 nodokļu maksātāji labprātīgi novērsuši konstatētās neatbilstības (DAP rezultātā papildus aprēķināti 1266,58 tūkst. *euro* un labprātīgi koriģētas summas 844,91 tūkst. *euro* apmērā);

- izmantojot Nodokļu maksātāju apziņošanas sistēmu, nodokļu maksātājiem nosūtīti 220 atgādinājumi par atliktā maksājuma rēķina samaksas termiņa tuvošanos;

- saistībā ar to, ka no 2021. gada 1. jūlija stājās spēkā PVN nodokļa e-komercijas direktīvas prasības, īstenoti sabiedrības informēšanas un klientu atbalsta pasākumi (semināri klientiem un VID darbiniekiem, intervijas, prezentācijas, informācija VID tīmekļvietnē, VID virtuālā asistenta apmācības, regulārās tikšanās ar eksprespastiem un VAS “Latvijas Pasts”).

Nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā princips “Konsultē vispirms” pēc klātienēs pārbaudēs konstatētā un izvērtētā piemērots 232 gadījumos.

Nodokļu maksātājs ir tiesīgs par nodokļu revīzijas (audita) un datu atbilstības pārbaudes rezultātā aprēķinātajiem papildu maksājumiem budžetā vai par konstatēto no budžeta atmaksājamās summas nepamatotu palielināšanu ierosināt noslēgt vienošanās līgumu³. Ar vienošanās līguma noslēgšanu tiek izbeigts tiesiskais strīds šajās lietās. Noslēdzot vienošanās līgumu, tiek pilnīgi vai daļēji atcelta nodokļu revīzijas (audita) rezultātā aprēķinātā soda nauda un nokavējuma nauda, daļēji – datu atbilstības pārbaudes rezultātā aprēķinātā nokavējuma nauda, savukārt atlikušie maksājumi budžetā veicami gada laikā proporcionāli katru mēnesi no vienošanās līguma noslēgšanas dienas.

³ Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 41. pants, lai izbeigtu tiesisku strīdu par nodokļu audita rezultātā aprēķinātajiem papildu maksājumiem budžetā.

VID 2021. gadā ar **nodokļu maksātājiem ir noslēdzis 56 vienošanās līgumus.**

2021. gadā īstenoti **pasākumi “aplokšņu algu” mazināšanai:**

- izstrādāts un 2021. gada 22. jūnijā apstiprināts pasākumu plāns “aplokšņu algu” izmaksu samazināšanai 2021.–2022. gadam, kurā iekļauti pasākumi iekšējo un ārējo normatīvo aktu pilnveidei, analītikas jomas stiprināšanai, t. sk. prioritāri veicamie pasākumi “aplokšņu algu” izmaksu samazināšanai 2021.–2022. gadā u. c. pasākumi;

- nodokļu nomaksas veicināšanas pasākumu rezultātā 68 nodokļu maksātāji papildus ir deklarējuši VSAOI un IIN 221,0 tūkst. *euro* apmērā;

- veiktas 97 darba devēju tematiskās pārbaudes un par tajās konstatētajiem pārkāpumiem 22 gadījumos piemērots naudas sods 18,4 tūkst. *euro* (darba devēju tematisko pārbaūžu laikā veiktā preventīvā darba rezultātā 44 nodokļu maksātāji paši ir novērsuši konstatētos pārkāpumus un iemaksai budžetā papildus deklarējuši VSAOI un IIN 189,3 tūkst. *euro* apmērā);

- veikti 10 nodokļu auditi, kuros papildus aprēķinātas VSAOI un soda nauda 2495,4 tūkst. *euro* apmērā, kā arī IIN un soda nauda 1247,6 tūkst. *euro* apmērā;

- uzsākti 15 kriminālprocesi;

- 19 kriminālprocesi nosūtīti kriminālvajāšanas uzsākšanai.

2021. gadā **atklāti un novērsti noziedzīgi nodarījumi** valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā:

- uzsākti 700 kriminālprocesi, kas ir par 41,1 % mazāk nekā 2020. gadā;

- kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 303 kriminālprocesi, kas ir par 8,6 % vairāk nekā 2020. gadā;

- kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajos kriminālprocesos konstatēto valstij nodarīto zaudējumu apjoms bija 15,5 milj. *euro*, kas ir par 25,8 % vairāk nekā 2020. gadā;

- kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtītajos kriminālprocesos novērsta kaitējums gadījumos, kad to ir iespējams aprēķināt, bija 1,7 milj. *euro*, kas ir par 36,8 % vairāk nekā 2020. gadā;

- manta 0,8 milj. *euro* apmērā atzīta par noziedzīgi iegūtu un nolemts to ieskaitīt valsts budžetā (par 25,5 % mazāk nekā 2020. gadā);

- atklāta un pārtraukta 16 organizēto noziedzīgo grupējumu (turpmāk – ONG) darbība, no tiem astoņi – valsts ieņēmumu jomā, četri – akcīzes preču jomā un četri – narkotisko vielu jomā, kas kopumā ir par diviem ONG mazāk nekā 2020. gadā;

- uzsākti 28 kriminālprocesi par skaidras naudas nedeklarēšanu vai nepatiesu deklarēšanu un/vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, četri kriminālprocesi nosūtīti kriminālvajāšanas uzsākšanai, uzlikti aresti 2 584 555,33 *euro* apmērā;

- uzsākti 42 kriminālprocesi par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, no tiem 26 kriminālprocesi par skaidras naudas nedeklarēšanu vai nepatiesu deklarēšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 17 kriminālprocesi.

Lai pilnveidotu un efektīvizētu noziedzīgu nodarījumu valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā atklāšanu un novēršanu, izstrādāta un 2021. gada 10. augustā apstiprināta VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes darbības un attīstības stratēģija 2021.–2024. gadam un rīcības plāns tās īstenošanai. Tā sekmē VID stratēģijā noteikto stratēģisko mērķu un VID vīzijas – Latvija ir valsts, kurā visi labprātīgi pilda nodokļu un muitas saistības, – sasniegšanu.

Galvenie VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes darbības virzieni – izvairīšanās no nodokļu nomaksas ierobežošanas, skaidras naudas nedeklarēšanas vai nepatiesas deklarēšanas ierobežošanas, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana un kontrabandas ierobežošanas akcīzes preču un narkotisko vielu aprites jomā.

VID Nodokļu un muitas policijas pārvaldes darbības un attīstības stratēģijā 2021.–2024. gadam noteiktie Nodokļu un muitas policijas pārvaldes galvenie attīstības virzieni:

- analītiskās un izlūkošanas kapacitātes stiprināšana – kriminālizlūkošanas modeļa ieviešana;

- resursu novirzīšana tādu noziedzīgu nodarījumu atklāšanā, kas būtiski palielina valsts budžeta ieņēmumus;

- darbības efektivitātes palielināšana – resursu konsolidācija, stiprinot sinerģiju starp finanšu un muitas struktūrvienībām.

Būtiskākie atklātie noziedzīgie nodarījumi:

▪ Apturēts grupējums, kas veica noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vairāku miljonu *euro* apmērā. Kratišanu laikā atrasta un izņemta skaidra nauda 100 000 tūkst. *euro* apmērā, kā arī narkotikas. Uzsākts kriminālprocess par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Foto: VID

Foto: VID

▪ Latgalē atklāta marihuānas audzētava. Aizdomās turētā persona vienlaicīgi nodarbojās arī ar cigarešu nelikumīgu pārvietošanu un uzglabāšanu. Kratišanu laikā atrasta un izņemta skaidra nauda 16 780 *euro* apmērā, izžāvēta un neizžāvēta marihuāna, sēklas un 46 augu stādi.

▪ Apturēts “naudas mūļu” organizēts grupējums, kas veica skaidras naudas pārvietošanu pāri Latvijas Republikas robežai kopumā 1,4 milj. *euro* apmērā. Kratišanu laikā atrasta un izņemta skaidra nauda 9920,33 *euro*.

Foto: VID

Foto: VID

▪ Kādā angārā Rīgas rajonā tika atklāta krava ar arbolīta blokiem, kuros tika slēpti (iemūrēti) 3 541 800 gab. cigarešu “NZ GOLD” ar Baltkrievijas Republikas akcīzes nodokļa markām. Uzsākts kriminālprocess par muietošanai pakļauto preču nelikumīgu ieviešanu Latvijas Republikas muitas teritorijā lielā apmērā.

Nozīmīgākie 2021. gadā prokuratūrai nosūtītie kriminālprocesi kriminālvajāšanas uzsākšanai:

▪ pret personu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vairāk nekā 3 milj. *euro* apmērā;

▪ pret septiņām personām par izvairīšanos no nodokļu nomaksas un šo noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kā rezultātā valsts budžetam nodarīts zaudējums vairāk nekā 3 milj. *euro* apmērā (mantisko jautājumu nodrošināšanai uzlikti aresti iesaistītās personas piederošajam nekustamajam īpašumam, kā arī luksusa klases automobilim, kas iegādāts par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem; par noziedzīgiem atzīti naudas līdzekļi nepilnu 60 000 *euro* vērtībā, kas ieskaitīti valsts budžetā);

▪ pret divām personām par izvairīšanos no nodokļu nomaksas 1,13 milj. *euro* apmērā; kriminālprocesa rezultātā uzlikti aresti aizdomās turēto personu piederošajai mantai 118 340 *euro* apmērā, aresti uzlikti dažādu uzņēmumu kapitāldaļām, vairākiem nekustamajiem īpašumiem un kustamajai mantai;

▪ pret personu (“naudas mūli”) par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vairāk nekā 3 milj. *euro* apmērā; mantisko jautājumu nodrošināšanai uzlikti aresti kustamajai un nekustamajai mantai par kopējo vērtību 308 969,00 *euro*;

▪ pret personu par aptuveni kilograma hašiša kontrabandu.

Kontrabandas apkarošanā VID struktūrvienību darbības rezultātā 2021. gadā tika izņemtas akcīzes preces un narkotiskās vielas:

- cigaretes – 73 486 313 gab.;
- alkoholiskie dzērieni – 5667 litri;
- degviela – 2987 litri;
- narkotiskās vielas, kuras apstiprinātas ekspertīzē, – 20 904,7 gram.

Īstenojot risku analīzē pamatotus muitas kontroles pasākumus, ierobežota kontrabandas, sabiedrībai bīstamu un nedrošu preču nokļūšana brīvā apgrozībā. Patērētājiem bīstamu preču ieviešanas aizliegumu skaits samazinājies par 27 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Foto: VID

Foto: VID

Lai veicinātu cīņu pret **noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju** un terorisma finansēšanu, 2021. gadā:

- veiktas 663 riska analīzē pamatotas klātienes pārbaudes un 139 neklātienes pārbaudes;
- kopumā par pieņemtajiem 128 lēmumiem piemērotas sankcijas 200 550 *euro* apmērā, tajā skaitā par Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma pārkāpumiem pieņemts 61 lēmums par sankciju piemērošanu 9850 *euro* apmērā;
- 708 pārbaudēs konstatēts, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (turpmāk – NILLTPFN) likuma subjektu darbība 88,3 % gadījumos atbilst NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasībām, kas ir par 9,3 procentpunktiem vairāk, nekā plānots 2021. gadā (79 %);
- pārbažu rezultātā sagatavoti 13 materiāli nosūtīšanai tiesībsargājošajām iestādēm.

Sākot ar 2021. gada 1. oktobri, ziņojumi par aizdomīgiem darījumiem un sliekšņa deklarācijas jāiesniedz jaunajā Finanšu izlūkošanas dienesta (turpmāk – FID) Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēmā (*goAML*), kas ir būtisks atvieglojums NILLTPFN likuma subjektiem – līdz šim bija pienākums iesniegt ziņojumus par aizdomīgiem darījumiem nodokļu jomā gan FID, gan arī VID.

Saskaņā ar Pasākumu plānā NILLTPFN laikposmam no 2020. līdz 2022. gadam noteikto VID 2021. gadā ir īstenojis vairākus būtiskus pasākumus:

- aktualizētas vadlīnijas NILLTPFN likuma subjektiem par identificētajiem riskiem un rekomendētajiem risku mazinošiem pasākumiem;
- veikti NILLTPFN likuma subjektu izglītošanas pasākumi (tiešsaistes semināri, e-mācības, sagatavotas prezentācijas) un sniegtas konsultācijas;
- veikti NILLTPFN likuma subjektu uzraudzības pasākumi (pabeigtas 802 pārbaudes);
- atbilstoši Nacionālajam NILLTPF risku novērtējumam aktualizēti kompetento iestāžu rīcības plāni;
- ieviesta Finanšu izlūkošanas datu saņemšanas un analīzes sistēma (*goAML*);
- ieviesta ārpakalpojuma grāmatvežu licencēšana;
- divu gadu laikā nodotas prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai vismaz piecas Latvijas riska profilam atbilstošas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas lietas;
- ieviesta muitas informācijas sistēma, lai nodrošinātu pavadītas un nepavadītas skaidras naudas deklarāciju reģistrēšanu.

Nodokļu un muitas policijas pārvalde 2021. gadā uzsākusi 44 kriminālprocesus par skaidras naudas nedeklarēšanu, nepatiesu deklarēšanu un/vai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, kriminālvajāšanas uzsākšanai nosūtīti 20 kriminālprocesi. Izņemta (pārvadātā) skaidra nauda – 3 046 210,97 *euro*. Līdzekļi, kas atzīti par noziedzīgi iegūtiem un ieskaitīti valsts budžetā, – 843 043 *euro*.

3. tabula. **Stratēģijas 3. mērķa “Vieda uzraudzība godīgas uzņēmējdarbības vides un labklājības veicināšanai – palīdzam mainīt saistību izpildes uzvedību, daloties ar informāciju un zināšanām” rezultatīvo rādītāju izpilde 2021. gadā**

Darbības rezultāti	Rādītājs	Izpilde
Principa “Konsultē vispirms” piemērošanas un preventīvo pasākumu rezultātā pieaug labprātīga neatbilstību un pārkāpumu novēršana	Nodokļu maksātāju, kuri nodokļu nomaksas veicināšanas pasākumu laikā paši precīzē deklarācijas, īpatnība no visiem nodokļu maksātājiem, kuriem ir uzsāktas nodokļu nomaksas veicināšanas darbības, %	32,6
	Veikto preventīvo pasākumu rezultātā nodokļu maksātāju pašu novērstās neatbilstības PVN deklarācijā, aprēķinot papildus maksājamo PVN budžetā vai samazinot pārmaksātā PVN summas apmēru, milj. <i>euro</i>	24,16

3. tabulas turpinājums

Darbības rezultāti	Rādītājs	Izpilde
Samazinājusies sabiedrības daļa, kas nepilda normatīvajos aktos noteiktās saistības	Akcīzes nodokļa plaša naftas produktiem, % (par 2020. gadu)	5,6
	PVN plaša, %	–
	VSAOI plaša no nedeklarētās darba samaksas, % (par 2020. gadu)	16,8
	IIN plaša no nedeklarētās darba samaksas, % (par 2020. gadu)	16,9
	Tabakas izstrādājumu nelikumīgas aprites novērtējums ⁴ , %	15,8
	Nedeklarēto darba ienākumu īpatsvars komercsektorā, % (par 2020. gadu)	17,1
	Muitas fizisko kontroļu rezultativitāte, %	24
Panākta organizētās noziedzības ierobežošana	Pārtraukta organizētās noziedzības grupējumu darbība, skaits	16
	Kriminālvajāšanas uzsākšanai nodoto kriminālprocesu īpatsvars prioritārajās jomās no visiem kriminālvajāšanas uzsākšanai nodotajiem procesiem, %	82,5
Samazināti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riski	NILLTPFN likuma subjektu īpatsvars, kuru darbība atbilst NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasībām, %	88,3

2.4. Profesionāli, lojāli, godīgi, atbildīgi un uz sadarbību vērsti darbinieki

Sekmēta vadītāju un darbinieku pašattīstība un izaugsme:

- tiek nodrošināta piekļuve lekcijām un konferenču ierakstiem;
- VID bibliotēka piedāvā vairāk nekā 1400 dažādu grāmatu un deviņas spēles komandas sadarbības veicināšanai;
- pieejams grāmatu apmaiņas punkts;
- tiek piedāvāti un ieviesti dažādi pašattīstības rīki (e-buklets “Izaugsmes atbalsta programma”, karjeras plānotājs, individuālās attīstības plāns, veidlapa “Mācīšanās kā apzinātība”, kas veicina apzinātu pieeju mācībām un dalīšanos

⁴ Tabakas izstrādājumu nelikumīgās aprites rādītāji pēc Nielsen “Tukšo cigarešu paciņu pētījuma” datiem veiktajiem aprēķiniem par 2021. gada 3. ceturksni.

ar iegūtajām zināšanām, “KāpNes” – publikācijas par efektīvu vadību un darba vidi);

- E-mācību sistēmā (EMS) tiek piedāvāti 211 dažādu tēmu e-kursi un mācību materiāli;
- 411 dažādos mācību pasākumos piedalījušies 11 792 nodarbinātie, t. sk. 1995 (16 %) piedalījušies VID iekšējo pasniedzēju nodrošinātos mācību pasākumos.

Jauno darbinieku atbalstam īstenotas 223 jauno darbinieku mentoringa programmas, kursu “Ievadkurss par darba organizāciju VID” apguvuši 225 jaunie nodarbinātie, kā arī izstrādāta un ieviesta “Ceļa karte jaunajiem darbiniekiem”.

Izstrādāta Muitas pārvaldes amatpersonu pamatapmācības programma, apzināti programmā iekļauto tēmu iekšējie pasniedzēji, kā arī īstenoti plānošanas pasākumi, lai 2022. gadā jaunajām muitas amatpersonām nodrošinātu iekšējās mācības par 29 muitas tēmām.

Atbalstot elastīgākus darba nosacījumus un **attālinātā darba iespējas**, VID darba kārtības noteikumi papildināti ar attālinātā darba regulējumu, kā arī aktualizēta darba aizsardzības instrukcija darbam ar biroja tehniku (t. sk. darba veikšanai ar datoru attālināti) un izstrādāta darba vietas pašvērtējuma anketa.

Atbilstoši Covid-19 inficēšanās un izplatības risku mazināšanas pasākumu kopumam ārkārtējās situācijas laikā nodrošināta attālināta darba veikšana nodarbinātajiem, kuriem to pieļauj darba specifika. Ārkārtējās situācijas laikā amata pienākumu izpildi klātienē veica tikai tie VID nodarbinātie, kuri nodrošina iestādes darbības nepārtrauktību un kuru amata pienākumu specifika neļauj tos veikt attālināti.

Īstenota telpu uzturēšana un attīstība:

- turpinās VID darba vides un telpu attīstības koncepcijas (2020–2025) īstenošana. Tiek izvērtēta pašreizējā telpu izmantošanas intensitāte un veikti pārplānošanas darbi, lai jaunajā darba vidē salāgotu vēlamu ar faktiski nepieciešamo, tajā skaitā izveidotu telpas dažādām funkcionalitātēm (individuālam darbam, sadarbībai, atpūtai) un iekļautu būtiskākos universālā dizaina elementus, proti, lai darbinieki varētu efektīvi strādāt jebkurā darba vietā un vidē;

- VID Koplietošanas sistēmā izveidots risinājums brīvo darba vietu rezervācijai;

- iekārtotas jaunas darba telpas Jelgavā un Rēzeknē;

- atbilstoši Valsts kancelejas informatīvajā ziņojumā “Elastīgā darba organizācija valsts pārvaldē” ietvertajām vadlīnijām Atmodas ielā 19, Jelgavā ieviests jauns darba organizācijas modelis, kas iekļauj gan mūsdienīgu, dažādām darba formām, aktivitātēm un kopstrādei piemērotu darba vietu izveidi, gan arī modernu, iekļaujošu, efektīvu un elastīgu darba organizāciju. Šī modeļa īstenošanas gaitā tika izstrādāts, izskatīts un noslēgts sadarbības līgums ar Finanšu ministriju par divu darba vietu izveidošanu ministrijas darbiniekiem;

- VID administratīvajā ēkā Talejas ielā 1, Rīgā uzsākta vērienīga darba vietu optimizācija, kas skar visas VID struktūrvienības un VID vadības bloku (izņemot Nodokļu un muitas policijas pārvaldi, Iekšējās drošības pārvaldi un Slepenības un drošības režīma nodrošināšanas daļu). Optimizācija ir uzsākta, paredzot samazināt Talejas ielas 1, Rīgā nomas platību par vairāk nekā 4000 m².

Optimizēts autoparks:

- turpinot procesu pilnveidi autotransporta administrēšanas jomā, izstrādāta jauna VID autotransporta un transporta pakalpojumu attīstības koncepcija 2022.–2025. gadam;

- pārskata periodā noslēgts process visa VID autoparka aprīkošanai ar transportlīdzekļu uzraudzības un kontroles sistēmu (TUKS), kas deva iespēju no papīra pārskata formām (ceļazīmēm un maršruta lapām) pāriet uz uzskaiti informācijas sistēmās, tostarp nodrošināt arī citu datu (par remontu, apdrošināšanu, tehnisko apskati u. c.) uzskaiti *Horizon*/Autotransporta modulī;

- efektīvizējot izdevumus autobusu iegādēm muitas amatpersonu nogādāšanai uz un no muitas kontroles punktiem (turpmāk – MKP), ieviests pārvadāšanas ārpakalpojums, kas nodrošina Muitas pārvaldes amatpersonu nokļūšanu divos MKP: “Terehova” un “Pāternieki”. Projekts novērtēts kā sekmīgs, un uzsākta tā ieviešana arī MKP “Grebņeva” un “Silene”.

Nodrošināta informācijas pieejamība par iekšējiem pakalpojumiem:

- veikta VID iekšējā virtuālā asistenta ANNA papildināšana, uzlabošana un kļūdu novēršana (scenārija koks papildināts ar jautājumiem un atbildēm par Novērtēšanas elektroniskās veidlapas informācijas sistēmu (NEVIS) un atlīdzības jautājumiem, analizējot VID nodarbināto un virtuālā asistenta sarunas, papildināti nolūki ar VID nodarbināto uzdotajiem jautājumiem, papildus paplašinātas ANNAS kompetences par saimniecisko jautājumu tēmām – preču un pakalpojumu pasūtīšanu, nekustamā īpašuma apsaimniekošanas problēmām un remontiem, inventāra pārvietošanu un nedeklarēto datu nesēju iznīcināšanu);

- izstrādāts katrai struktūrvienībai normatīvā regulējuma portfelis, kurā ietverti normatīvie akti u. c. dokumenti, kas ir saistoši VID nodarbinātajiem, lai atvieglotu darbu struktūrvienību vadītājiem, kuru pienākums ir iepazīstināt nodarbinātos, jo īpaši jaunos darbiniekus, ar visiem iekšējiem normatīvajiem dokumentiem, kā arī darbiniekiem ir iespēja iepazīties ar visiem dokumentiem apkopotā veidā;

- izstrādāta Arhīva lietu topogrāfijas sistēma, lai uzlabotu VID uzkrāto dokumentu administrēšanu un optimāli izmantotu telpu resursu, izvietojot fiziskos dokumentus, kā arī samazinātu pieprasījumu izpildes laiku, kas nepieciešams dokumentu meklēšanai.

Lai veicinātu VID vērtību iedzīvināšanu, tostarp radītu pozitīvu VID tēlu sabiedrībā, kā arī īstenotu efektīvu iekšējo komunikāciju, aktīvi turpina darbību **VID vērtību vēstnešu kustība** un organizē VID nodarbinātajiem nozīmīgus projektus, piemēram, labdarības projektu valsts sociālās aprūpes centra “Rīga” filiālē “Jugla” (pansionātā redzes invalīdiem), paneldiskusijas par VID aktuāliem jautājumiem, videoprojektu “Cilvēks – cilvēkam”, “ledlaužus” tiešsaistes sapulcēm u. c.

4. tabula. **Stratēģijas 4. mērķa “Profesionāli, lojāli, godīgi, atbildīgi un uz sadarbību vērsti darbinieki” rezultātīvo rādītāju izpilde 2021. gadā**

Darbības rezultāti	Rādītājs	Izpilde
“Sadarbība” – uzlabojusies VID darbinieku savstarpējā sadarbība	VID darbinieku vidējais vērtējums 10 ballu sistēmā par apgalvojumu “Manā kolektīvā attiecības ar kolēģiem ir labas un sekmē darba produktivitāti” (<i>pēc VID pasūtītā darbinieku apmierinātības pētījuma rezultātiem</i>)	8,59

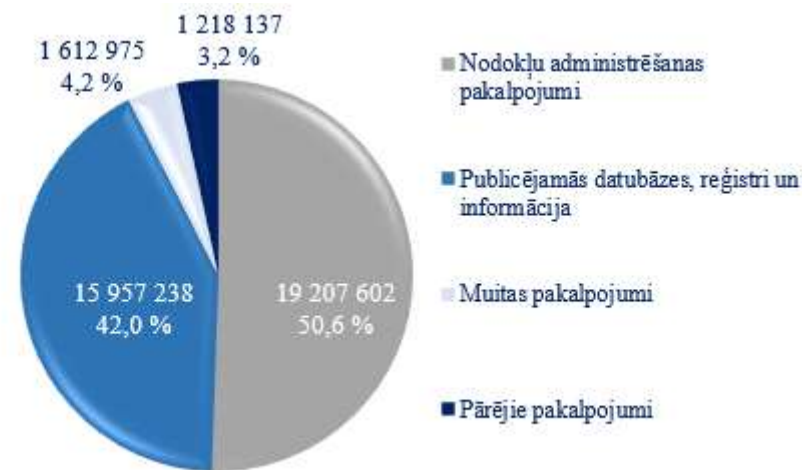
4. tabulas turpinājums

Darbības rezultāti	Rādītājs	Izpilde
“Lojalitāte” – paaugstinājusies VID darbinieku apmierinātība ar VID kā darbavietu	VID darbinieku apmierinātība ar VID kā ar darbavietu, vidējais vērtējums 10 ballu sistēmā (<i>pēc VID pasūtītā darbinieku apmierinātības pētījuma rezultātiem</i>)	7,23
“Atbildība” – paaugstinājusies VID darbinieku iesaiste	VID nodarbināto iesaistīšanās indekss, % (<i>pēc Valsts kancelejas pasūtītā pētījuma rezultātiem</i>)	— ⁵
“Profesionalitāte” – VID darbinieku profesionālā izaugsme pozitīvi ietekmē VID attīstību	VID nodarbinātie atzīst, ka veiktie mācību un attīstības pasākumi ir palīdzējuši uzlabot viņu darba sniegumu, vidējais vērtējums 10 ballu sistēmā (<i>pēc VID pasūtītā pētījuma rezultātiem</i>)	7,65
“Godīgums” – VID darbinieku rīcība veicina VID prestižu	Nodokļu maksātāju un muitas klientu īpatsvars, kuri VID darbinieku uzvedību nodokļu piedziņas, nodokļu kontroles un muitas kontroles pasākumos vērtē kā godprātīgu, % vidējais svērtais (<i>pēc VID pasūtītā pētījuma rezultātiem</i>)	— ⁶

⁵ Rezultatīvā rādītāja izpilde šobrīd nav pieejama.⁶ VID klientu apmierinātības pētījums tiek veikts reizi divos gados.

3. VID sniegto pakalpojumu statistika

2021. gadā VID klientiem bija pieejams 231 publisks pakalpojums, t. sk. 228 jeb 98,7 % pakalpojumu pieprasīšana un/vai saņemšana tika nodrošināta elektroniski. Savukārt klātienē varēja pieteikt un saņemt trīs pakalpojumus: “Skaidras naudas deklarācija”, “Akcīzes preču pārvietošanas paziņojums” un “Analīžu veikšana Kombinētās nomenklatūras koda un *TARIC* koda noteikšanai”.

2. att. VID sniegto pakalpojumu skaits sadalījumā pa pakalpojumu grupām 2021. gadā

Kopumā VID 2021. gadā nodrošināja klientiem 37 995 952 pakalpojumus, kas ir par 3,4 % mazāk nekā iepriekšējā gadā.

No kopējā VID sniegto pakalpojumu klāsta 2021. gadā VID klienti visvairāk izmantoja nodokļu administrēšanas pakalpojumus, kas veidoja 50,6 % no kopējā VID sniegto pakalpojumu klāsta, proti, 19 207 602 nodokļu administrēšanas pakalpojumiem; tas ir par 12 % mazāk nekā iepriekšējā gadā. Visvairāk tika nodrošināti šādi pakalpojumi:

- paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām – 10 451 502;

- nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto maksājumu pārmaksu atmaksa – 1 094 748;

- budžeta maksājumu nomaksas stāvoklis – 1 069 935;
- darba devēja ziņojums – 1 062 673.

VID publiskojamo datu bāzes un reģistru informāciju nodokļu maksātāji izmantoja 15 957 238 gadījumos, kas ir par 6,1 % vairāk nekā iepriekšējā gadā. VID publiskojamo datu bāzē visbiežāk tika izmantota informācija no:

- nodokļu parādnieku reģistra – 8 732 359;
- nodokļu maksātājiem un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistra – 2 301 087;
- valsts amatpersonas deklarācijas publicējamās daļas – 1 785 975;
- VID PVN maksātāju reģistra – 1 356 096;
- speciālo atļauju (licenču) un izziņu reģistra darbībām ar akcīzes precēm – 1 000 565.

Muitas jomā tika nodrošināti 1 612 975 pakalpojumi, to skaitā vispieprasītākie bija:

- importa muitas deklarāciju noformēšana pasta sūtījumiem (t. sk. H7) – 350 832;
- muitas procedūra – tranzīts – 328 770;
- muitas procedūra – laišana brīvā apgrozībā – 269 686;
- akcīzes preču pārvietošanas paziņojums – 260 589;
- muitas procedūra – eksports – 213 463;
- pagaidu uzglabāšanas deklarācija preču novietošanai pagaidu uzglabāšanas vietā – 108 056.

Pārējie pakalpojumi tika nodrošināti 1 218 137 gadījumos, tostarp:

- konsultācijas par normatīvo aktu piemērošanu – 777 192;
- akcīzes jomas pakalpojumi – 170 502;
- e-pakalpojumi valsts pārvaldes portālā www.latvija.lv – 125 957;
- pakalpojumi valsts amatpersonām – 73 520;
- atbildes uz iesniegumiem par VID kompetencē esošiem jautājumiem – 70 210;
- VID uzziņa par privātpersonas tiesībām tās konkrētajā tiesiskajā situācijā – 559;

- maksas pakalpojumi – 197.

5. tabula. **VID sniegtie maksas pakalpojumi 2021. gadā**

<i>Maksas pakalpojums⁷</i>	<i>Skaitis</i>
Stingrās uzskaites plombu realizācija	106
Atzinums par iezīmēto (marķēto) naftas produktu atbilstību Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām	42
Preču muietošana ārpus muitas iestādes atrašanās vietas vai darbalaika	35
Analīžu veikšana Kombinētās nomenklatūras koda un <i>TARIC</i> koda noteikšanai	14

Savukārt 10 visbiežāk saņemtie pakalpojumi veido 79 % no visiem sniegtajiem pakalpojumiem.

6. tabula. **“Top 10 pakalpojumi” ar lielāko pakalpojuma saņēmēju skaitu 2021. gadā**

	<i>Pakalpojums</i>	<i>Skaitis</i>
1.	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām	10 451 502
2.	Nodokļu parādnieku reģistrs	8 732 359
3.	Nodokļu maksātāji un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrs	2 301 087
4.	Valsts amatpersonas deklarācijas publicējamā daļa	1 785 975
5.	VID PVN maksātāju reģistrs	1 356 096
6.	Nodokļu, nodevu un citu valsts noteikto maksājumu pārmaksu atmaksa	1 094 748
7.	Budžeta maksājumu nomaksas stāvoklis	1 069 935
8.	Darba devēja ziņojums	1 062 673
9.	Gada ienākumu deklarācija	1 048 393
10.	Speciālās atļaujas (licences) un izziņas darbībām ar akcīzes precēm	1 000 565

⁷ Saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 19. jūnija noteikumiem Nr. 345 “VID maksas pakalpojumu cenrādis”.

3. att. Nozīmīgākie VID pakalpojumu pieteikšanas un saņemšanas kanāli

2021. gadā pa konsultatīvo tālruni sniegto konsultāciju skaits palielinājies par 13 %, ko ietekmēja saņemto zvanu skaita pieaugums saistībā ar ierobežotajām iespējām saņemt klātienē pakalpojumus Covid-19 pandēmijas dēļ, konsultantu skaita palielināšana un ieviestā nodokļu konsultantu specializācija, sadalot fizisko un juridisko personu jautājumus.

4. Finanšu resursi un to izlietojums

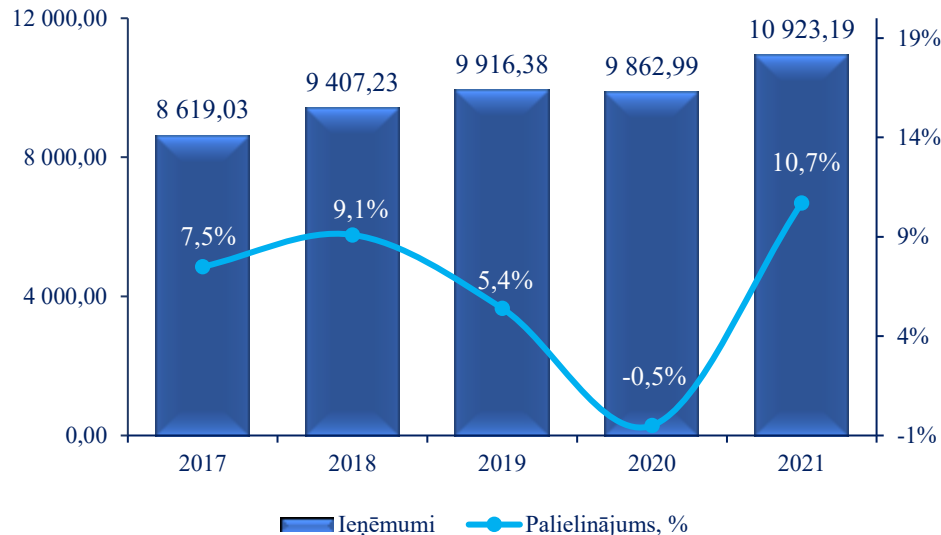
4.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2021. gadam” un finanšu ministra 2021. gada rīkojumiem VID 2021. gadā izlietoja budžetā piešķirtos finanšu līdzekļus atbilstoši apstiprinātajām pamatbudžeta programmu, apakšprogrammu, pasākumu resursu izdevumu segšanai (ieņēmumi) un plānoto izdevumu tāmēm un finansēšanas plāniem.

7. tabula. VID 2021. gada budžeta finansējums un tā izlietojums, *euro*

Nr. p.k.	Finansiālais rādītājs	2020. gadā (faktiskā izpilde)	2021. gadā	
			apstiprināts likumā un finanšu ministra rīkojumos	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	221 307 487	867 201 541	818 971 333
1.1.	dotācija	219 644 712	859 750 561	811 928 262
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	195 991	283 439	285 346
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	918 983	6 879 932	6 470 116
1.4.	transferti	547 801	287 609	287 609
2.	Izdevumi (kopā)	188 159 480	869 286 532	819 725 812
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	175 908 080	852 660 513	805 665 844
2.1.1.	kārtējie izdevumi	112 219 352	118 873 776	118 656 144
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	63 266 759	728 847 664	682 216 447
2.1.3.	kārtējie maksājumi Eiropas Savienības budžetā un starptautiskā sadarbība	265 802	4 931 707	4 785 888
2.1.4.	uzturēšanas izdevumu transferti	156 167	7 366	7 365
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	12 251 400	16 626 019	14 059 968

4.2. VID administrētie kopbudžeta ieņēmumi 2021. gadā

4. att. VID administrētie kopbudžeta ieņēmumi 2017.–2021. gadā, t. sk. 2021. gadā vienotajā nodokļu kontā iemaksātie budžeta ieņēmumi, kas vēl nav attiecināti uz konkrētajiem maksājumu veidiem, milj. *euro*

VID administrētie kopbudžeta ieņēmumi, t. sk. vienotajā nodokļu kontā iemaksātie budžeta ieņēmumi, kas vēl nav attiecināti uz konkrētajiem maksājumu veidiem, 2021. gadā bija 10 923,19 milj. *euro*, kas ir par 839,48 milj. *euro* jeb 8,3 % vairāk, nekā plānots, tai skaitā nodokļu ieņēmumi iekasēti 10 059,55 milj. *euro* jeb par 4,1 % vairāk, nekā plānots, bet nenodokļu ieņēmumi iekasēti 517,61 milj. *euro* jeb par 24,2 % vairāk, nekā plānots.

2021. gadā VID administrētie nodokļu un nenodokļu ieņēmumi valsts kopbudžetā ir iekasēti par 714,17 milj. *euro* jeb 10,7 % vairāk nekā 2020. gadā.

VID 2021. gadā piešķirtie valsts budžeta līdzekļi tika apgūti 811,9 tūkst. *euro* jeb 94,4 % apmērā no plānotā apmēra.

8. tabula. Programmu un apakšprogrammu īstenošanai piešķirtā finansējuma izlietojums 2021. gadā

Programma/apakšprogramma	2021. gadā izlietotais finansējums	
	tūkst. euro	% no plānotā
33.00.00 programma "Valsts ieņēmumu un muitas politikas nodrošināšana"	125 600,6	99,7
62.09.00 apakšprogramma "Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projektu un pasākumu īstenošana"	1388,8	94,1
67.07.00 apakšprogramma "Eiropas Kopienas iniciatīvas projekti"	9,5	91,3
71.07.00 apakšprogramma "Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti"	355,9	78,2
73.06.00 apakšprogramma "Eiropas Komisijas (kopā ar iesaistītajām dalībvalstīm) un tabakas ražotāju nolīgumu ietvaros piešķirtie finanšu līdzekļi"	1239,9	56,9
73.07.00 apakšprogramma "Eiropas Kopienas finansētie projekti iekšējā tirgus uzlabošanai nodokļu un muitas sistēmā"	4787,6	94,3
73.08.00 apakšprogramma "Valsts ieņēmumu dienesta īstenojamie projekti finansiālo interešu aizsardzības jomā"	1764,2	72,4
99.00.00 apakšprogramma "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"	684 579,2	93,6

4.3. Prioritāro pasākumu īstenošanai piešķirtais finansējums

Ministru kabinets, izskatot prioritāro pasākumu pieteikumus, t. i., pasākumus, kas atbilst Latvijas Nacionālajam attīstības plānam 2014.–2020. gadam un citiem attīstības plānošanas dokumentiem, apstiprināja finansējumu VID šādu prioritāro pasākumu īstenošanai 2021. gadā.

9. tabula. Piešķirtais finansējums prioritārajiem pasākumiem 2021. gadā

Prioritārā pasākuma nosaukums	Finansējums, euro
1. Finanšu ministrijas iestāžu kapacitātes stiprināšana, t. sk. ēnu ekonomikas apkarošanai, VID stratēģisko mērķu sasniegšanai (t. sk. muižnieku, inspektoru un finanšu policistu atalgojumam)	2 272 661
2. VID administratīvās struktūras reformas turpināšana, tajā skaitā APA un transfertcenu kapacitātes stiprināšana	1 500 000
3. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku ierobežošana	533 163
4. Nodokļu informācijas pakalpojumu modernizācija (t. sk. ar MAIS izveidošanu un funkcionalitātes nodrošināšanu)	2 827 846
5. Čeku loterijas īstenošana ēnu ekonomikas mazināšanai riskantākajās nozarēs	635 012
6. Pasākumu plāna noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanai laika periodam līdz 2019. gada 31. decembrim īstenošana	1 870 078
7. Ārējās tirdzniecības nodrošināšanas informācijas sistēmu ieviešana atbilstoši Savienības Muitas kodeksam (Regula Nr. 952/2013)	2 908 756
8. PVN direktīvas grozījumu ieviešana, tiešsaistes pirkumu pārvaldības un drošības veicināšana	1 847 647
9. Valstij piekritīgās mantas realizācijas procesa finansēšana	276 922

5. Personāls

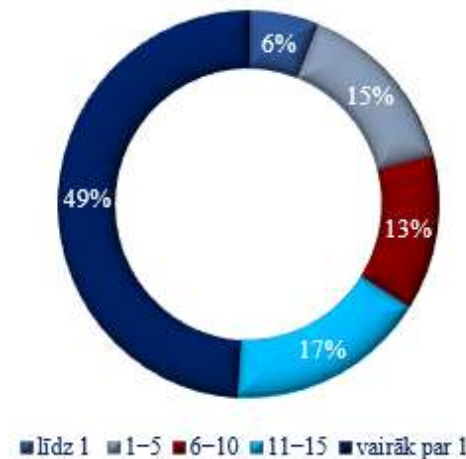
2021. gada beigās VID bija 3863 amata vietas, savukārt faktiski strādājošo darbinieku skaits – 3476. Gada laikā samazināts amata vietu skaits par 26 amata vietām.

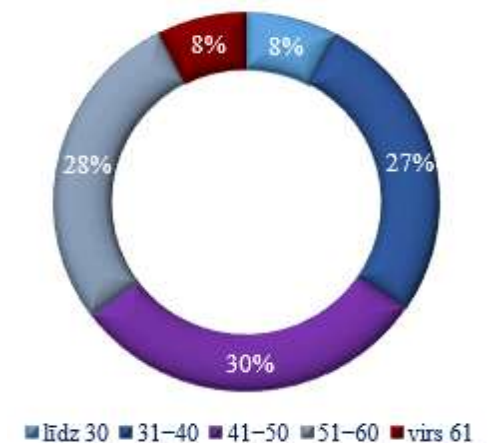
5. att. VID amata vietu skaita dinamika 2017.–2021. gadā

No kopējā VID nodarbināto skaita:

- 89 % ir valsts civildienesta ierēdņi un 11 % – darbinieki;
- 75 % ir sievietes un 25 % – vīrieši;
- 96 % ir augstākā izglītība.

6. att. VID nodarbināto sadalījums pēc darba stāža 2021. gadā

7. att. VID nodarbināto sadalījums pēc vecuma 2021. gadā

2021. gadā VID valsts civildienesta un darba tiesiskās attiecības uzsāka 260 ierēdņi un darbinieki, bet izbeidza 368 ierēdņi un darbinieki. Tādējādi personāla mainības koeficients ir 17,7 %, personāla atjaunošanas koeficients – 7,3 %, un personāla aiziešanas koeficients – 10,3 % (koeficientu aprēķinā nav iekļauti dati par ierēdņu un darbinieku skaita samazināšanu).

VID darbinieku vidējā mēneša darba samaksa 2021. gadā bija 1546 *euro*, kas ir par 6,4 % vairāk nekā 2020. gadā un par 8,6 % vairāk nekā 2019. gadā.

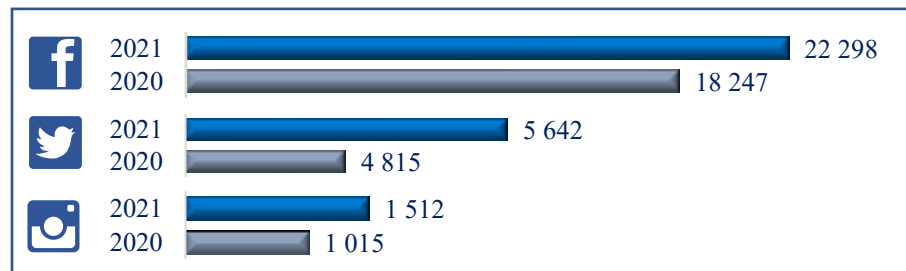
Par profesionālu, godprātīgu un pašreizējā darbu, nozīmīgu personisko ieguldījumu VID attīstībā un mērķu sasniegšanā 2021. gadā 285 VID nodarbinātajiem piešķirtas VID Goda zīmes, VID Atzinības raksti un Pateicības raksti, kā arī naudas balvas. Vienam VID ierēdnim tika pasniegts Ministru prezidenta Atzinības raksts un astoņiem VID ierēdņiem piešķirti Finanšu ministrijas apbalvojumi.

Par pārkāpumiem 2021. gadā tika disciplināri sodīti 67 VID nodarbinātie, no tiem 27 nodarbinātajiem piemērots rājiens, 27 – uz laiku samazināta mēnešalga un 13 atbrīvoti no amata.

2021. gadā VID nodarbinātie piedalījās 411 dažādos mācību pasākumos (kursos, semināros, tīmekļsemināros), tostarp 16 % mācību pasākumu nodrošināja VID iekšējie pasniedzēji. Galvenās mācību tēmas: komunikācija un saskarsme – 21 %, juridiskie un administratīvie jautājumi – 15 %, noziedzības apkarošanas joma – 23 %, muitas joma – 22 %. Profesionālajai pilnveidei VID e-mācību vidē pieejami 211 kursi.

6. Komunikācija ar sabiedrību

VID vienmēr ir uzsvēris, ka skaidrai, godīgai un nodokļu maksātājam saprotamai komunikācijai ir ļoti būtiska nozīme, jo tā ietekmē uzticēšanos iestādei, kas savukārt pozitīvi ietekmē nodokļu un muitas saistību labprātīgu izpildi. Lai veicinātu sabiedrības izpratni par nodokļu un muitas saistību izpildes nozīmīgumu valsts labklājības izaugsmē un stiprinātu VID kā klientiem atvērtas, efektīvas, mūsdienīgas un uz sadarbību vērstas valsts pārvaldes iestādes reputāciju, īstenota aktīva un mērķtiecīga komunikācija ar sabiedrību.

8. att. VID sekotāju skaits sociālajos tīklos

VID tīmekļvietnē:

- sadaļā “Nodokļu izmaiņas 2021” publicēta aktuālā informācija par izmaiņām nodokļu jomā, kā arī VID semināru videoieraksti, semināru prezentācijas un atbildes uz semināru laikā uzdotajiem jautājumiem;
- sadaļā “Vienotais nodokļu konts” sniegta informācija gan par pāreju uz vienoto kontu, gan *FIFO* (*first in – first out*) un uzkrāšanas principu nodokļu administrācijā;
- sadaļā “Covid-19” publicēta aktuālā informācija par visiem VID nodrošinātajiem atbalsta pasākumiem nodokļu jomā, kā arī citiem atvieglojumiem nodokļu, akcīzes preču un muitas jomā saistībā ar saimnieciskās darbības aizliegumu vai ierobežojumiem Covid-19 krīzes laikā, kā arī to pašnodarbināto personu un darba devēju saraksts, kuri saņēmuši dīkstāves un subsīdijas atbalstu, kā arī grantu apgrozāmo līdzekļu plūsmas nodrošināšanai.

5 748 604	Vidēji viens lietotājs tīmekļvietnē pavada	Vidēji 16 929	Maksimālais skatījumu skaits – 1. martā
Unikāli skatījumi gadā	~ 2 min	Skatījums dienā	342 013

9. att. VID tīmekļvietnes apmeklēšanas statistika 2021. gadā

Sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem: izsūtītas 280 preses relīzes par dažādiem VID kompetencē esošiem jautājumiem, tostarp par čeku lotērijas norisi un rezultātiem, nodokļu un muitas saistību izpildes termiņiem, vienoto nodokļu kontu, par paveikto ēnu ekonomikas apkarošanā, atklātiem “aploksņu algu” gadījumiem, noziedzīgiem nodarījumiem muitas jomā un valsts ieņēmumu jomā, pakalpojumiem e-vidē (EDS), sadarbību ar uzņēmēju biedrībām un nozaru asociācijām, VID vadības un ekspertu dalību dažādos nodokļu un muitas jomas semināros un konferencēs, izmaiņām nodokļu un muitas jomā 2021. gadā, kā arī par VID nodrošināto atbalstu nodokļu jomā Covid-19 krīzē cietušajiem iedzīvotājiem un uzņēmējiem.

Klientu izglītošana un informēšana:

- organizēts 21 tiešsaistes seminārs, tostarp arī sadarbībā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru un citām saistītām iestādēm un organizācijām, par aktuāliem nodokļu administrēšanas un muitas jomas jautājumiem, iespēju saņemt VID atbalstu nodokļu jomā Covid-19 krīzes skartajiem iedzīvotājiem un uzņēmējiem, izmaiņām nodokļu jomā dažādām nodokļu maksātāju grupām (autoratlīdzību saņēmējiem, patentmaksātājiem, pašnodarbinātajiem, PVN maksātājiem u. c.), valsts amatpersonu deklarācijas aizpildīšanu, gada ienākumu deklarācijas aizpildīšanu un iesniegšanu, aktualitātēm padziļinātās sadarbības programmas dalībniekiem, aktualitātēm e-komercijas jomā, pasta sūtījumu deklarēšanu sūtījumiem no trešajām valstīm un nodokļu aprēķināšanu un piemērošanu šiem sūtījumiem, par jauno Grāmatvedības likumu, kā arī atsevišķi tiešsaistes semināri par aktualitātēm nodokļu jomā konkrētām nozarēm, piemēram, ēdinātājiem, skaistumkopšanas speciālistiem, autoratlīdzību saņēmējiem u. c.;

- sniegtas regulāras VID vadības un ekspertu intervijas un komentāri LTV 1 “Rīta Panorāma”, TV 3 “900 sekundes”, Rīga TV 24 raidījumā “Uz līnijas”, “Latvijas labums”, kā arī citos televīzijas un radio raidījumos;

- sniegtas vairāk nekā 900 rakstveida atbildes un komentāri par VID kompetences jautājumiem uz dažādu rakstošo plašsaziņas līdzekļu (laikrakstu, žurnālu, interneta portālu) uzdotajiem jautājumiem;

- aktualizēts e-mācību kurss “NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma izpildes prasības” (gala pārbaudījumu ir nokārtojusi 801 persona (e-mācību kursu “Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma izpildes prasības” nokārtojušas 673 personas));

- VID tīmekļvietnē publicēts videoseminārs “Ārpakalpojuma grāmatvežu licencēšana” par ārpakalpojuma grāmatvežu profesionālās kvalifikācijas prasībām un citiem nosacījumiem, kurus nepieciešams ievērot, lai varētu saņemt licenci;

- nosūtīta informācija EDS visiem NILLTPFN likuma subjektiem (11 483) par sektoru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējumiem (2018–2019) 13 VID uzraugošajām nozarēm;

- sagatavoti un aktualizēti 345 metodiskie un informatīvie materiāli nodokļu jomā un 64 muitas jomā; buklets par autoratlīdzības saņēmējiem pieejamajiem nodokļu nomaksas režīmiem; 130 uzskates materiāli un infografikas, kas izvietoti VID tīmekļvietnē un sociālajos tīklos.

Skolēnu un jauniešu izglītošana un informēšana:

- dalība astoņās vieslekcijās skolu programmas “Dzīvei gatavs” ietvaros, tajā skaitā piecās vieslekcijās “Zinu un izprotu nodokļu maksāšanas ieguvumus” un trīs vieslekcijās “Kas ir manā karjeras mugursomā?” (uzsākta vieslekcijas “Zinu un izprotu nodokļu maksāšanas ieguvumus” attālinātās versijas izstrāde);

- muitas kinologu dalība projektā “Mentālās veselības stabilizēšana Covid-19 pandēmijas radīto seku mazināšanai Ciblas novada jauniešiem” rīkotajā pasākumā;

- organizēta izglītojoša ekskursija Liepājas ostas muitas kontroles punktā topošajiem loģistikas speciālistiem no mācību centra “BUTS” Jelgavas, Saldus un Jēkabpils filiāles;

- VID pārstāvju, t.sk. muitas kinologu, dalība žurnāla “iFinances” rīkotajās bērnu un jauniešu nometnēs – “Mazais direktors” un “Jaunais izmeklētājs”.

Dalība sociāli informatīvajā kampaņā “#Atkrāpies” – sadarbībā ar Finanšu ministriju, lai sabiedrībā veicinātu “nulles” toleranci pret krāpšanos un tās dažādām izpausmēm.

Lai uzlabotu dialogu ar uzņēmēju biedrībām un asociācijām, nevalstiskajām organizācijām un citām ieinteresētajām pusēm, kā arī kopīgi risinātu dažādus nodokļu administrēšanas un muitas jomas jautājumus, darbojas četras **VID konsultatīvās padomes**. 2021. gadā kopumā notika desmit VID konsultatīvo padomju sēdes:

- sešas Attīstības konsultatīvās padomes sēdes, kurās tika izskatītas un apspriestas stratēģijas galvenās aktualitātes, organizēta domnīca par kontroles veidiem, izskatīti un apspriesti likuma “Par nodokļiem un nodevām” grozījumi, kas noteiks nodokļu administrācijas rīcību nodokļu aprēķinu sagatavošanā, jautājumi par papildu datu pieejamību VID publiskojamo datu bāzē un jaunu pieeju nodokļu administrēšanā “aplokšņu algu” jomā, priekšlikumi par VID noteiktajiem kritērijiem nodokļa rēķina izrakstīšanai uz aprēķina pamata un nozaru asociāciju sniegtie priekšlikumi “aplokšņu algu” apkarošanai un ēnu ekonomikas mazināšanai;

- viena Nodokļu konsultatīvās padomes sēde, kurā tika izskatīti jautājumi par iespējamiem grozījumiem PVN regulējumā par priekšnodokļa korekciju zaudētajiem parādiem, kā arī par debitoru parādu iekļaušanu UIN bāzē;

- divas Akcīzes konsultatīvās padomes sēdes, kurās tika izskatīti aktuālie jautājumi akcīzes preču aprītē, akcīzes nodokļa ieņēmumu tendences, plānotās izmaiņas normatīvajos aktos;

- viena Muitas un uzņēmēju konsultatīvās padomes sēde, kurā tika izskatīti aktuālie jautājumi muitas jomā, tai skaitā Savienības Muitas kodeksa prasību realizācija muitas informācijas sistēmās, e-komercijas direktīvas ieviešana, robežšķērsošanas vietu uz austrumu robežas caurlaidspēja.

Kopumā līdz 2021. gada 30. decembrim ir noslēgti **vienošanās līgumi ar 45 biedrībām un nozaru asociācijām**.

Lai kopīgi cīnītos pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas un “aplokšņu algām”, veicinātu godīgas konkurences apstākļus, kā arī ieinteresētu pašus komersantus izrādīt iniciatīvu un izpratni sakārtot savas nozares nodokļu

saistību izpildes jautājumus, 2021. gadā VID noslēdza piecus jaunus sadarbības līgumus:

- 2021. gada 15. aprīlī ar Latvijas Republikas Grāmatvežu asociāciju;
- 2021. gada 26. jūlijā ar Darba aizsardzības kompetento institūciju biedrību;
- 2021. gada 10. septembrī ar biedrību “Latvijas gaļas pārstrādātāju asociācija”;
- 2021. gada 30. septembrī ar asociāciju “Latvijas Mēbeles”;
- 2021. gada 29. decembrī ar Latvijas Kosmētikas ražotāju asociāciju.

Vienlaikus 2021. gadā tika atjaunoti divi sadarbības līgumi – ar Latvijas Poligrāfijas uzņēmumu asociāciju un Latvijas Kases aparātu un sistēmu apkalpojošo dienestu, tirgotāju un ražotāju asociāciju – un veiktas nepieciešamās izmaiņas līgumu nosacījumos.

2021. gadā veiktā **pētījuma** rezultātā noskaidrots, ka nozaru asociāciju apmierinātības vērtējums par sadarbību ar VID (10 ballu skalā) ir 7,83 balles (par 0,16 ballēm vairāk nekā 2020. gadā).

Pasākumi Covid-19 krīzes pārvarēšanai no 2021. gada sākuma līdz 31. decembrim:

- pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 4. panta pirmo daļu vai 4.² pantu, saistībā ar Covid-19 izplatību pēc 2752 lēmumiem 1514 nodokļu maksātājiem piešķirti termiņa pagarinājumi par kopējo summu 62,55 milj. *euro*;

- piešķirts atbalsts Covid-19 krīzes pārvarēšanai:

- 76 320 fiziskajām personām izmaksāti dīkstāves pabalsti 135,92 milj. *euro* apmērā;
- 49 376 fiziskajām personām izmaksātas algu subsīdijas 33,38 milj. *euro* apmērā;
- 11 397 granta pieteicējiem izmaksāti granti apgrozāmo līdzekļu plūsmas krituma kompensēšanai 513,96 milj. *euro* apmērā.

7. 2022. gadā plānotie pasākumi

Lai mērķtiecīgi turpinātu īstenot VID attīstības stratēģijā 2020.–2022. gadam ietvertās stratēģiskās iniciatīvas, kas vērstas uz nodokļu saistību labprātīgas izpildes veicināšanu, noteikti šādi **VID izaicinājumi un prioritātes 2022. gadā**:

- ANM plāna projektu sekmīga īstenošana:
 - stiprināt analītikas un datu pārvaldības attīstību nodokļu administrēšanas un muitas jomā, turpināt nodokļu maksātāju reitingu sistēmas attīstību, optimizēt kontroles veidus;
 - uzsākt e-rēķinu projektu īstenošanu, kā arī nodrošināt tādu digitālo pakalpojumu attīstību, kas veicina pārrobežu sadarbību nodokļu jomā;
 - stiprināt muitas laboratorijas kapacitāti;
 - pilnveidot un attīstīt muitas kontroles infrastruktūru un tehnisko aprīkojumu;
- digitālās ekosistēmas attīstīšana, īstenojot MAIS un muitas vides attīstības projektus;
 - mērķtiecīgas komunikācijas īstenošana, lai veicinātu nodokļu un muitas saistību labprātīgas izpildi;
 - automatiskās sodīšanas par nodokļu vai informatīvās deklarācijas iesniegšanas termiņa neievērošanu vai par nodokļu vai informatīvās deklarācijas neiesniegšanu ieviešana;
- ēnu ekonomikas ierobežošana:
 - mazināt nedeklarētos darba ienākumus un ierobežot “aplokšņu algu” izmaksu, tostarp samazināt algas nodokļu plaissas;
 - noturēt vai samazināt akcīzes preču nelegālas aprites līmeni;
 - atklāt un novērst noziedzīgus nodarījumus valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā;
 - novērst nelegāli iegūto līdzekļu legalizāciju un ierobežot nelegālas izcelsmes skaidras naudas apriti;
 - noregulēt tabakas izstrādājumu ražošanas iekārtu apriti;
- atbalsta sniegšana Covid-19 izraisītās krīzes skartajiem uzņēmējiem;

- centralizētas maksājumu informācijas elektroniskās sistēmas (*CESOP*) izstrāde atbilstoši ES normatīvajiem aktiem un Eiropas Komisijas lēmumiem;
- informācijas sistēmas izstrāde digitālo platformu operatoru ziņošanas pienākumu (*DAC7*) īstenošanai atbilstoši ES normatīvajiem aktiem un Eiropas Komisijas lēmumiem;
- projekta “Īpašais atbrīvojuma režīms mazajiem uzņēmumiem” (*Special Scheme for Small Enterprises*) uzsākšana;
- ES nodokļu datu apmaiņas informācijas sistēmu modernizācija;
- OSS sistēmas izmaiņu ieviešana atbilstoši ES normatīvajiem aktiem un Eiropas Komisijas lēmumiem;
- VID attīstības stratēģijas izstrāde nākamajam plānošanas periodam;
- jauna VID pasākumu plāna izstrāde korupcijas un interešu konflikta risku mazināšanai;
- ES noteikto sankciju Krievijas Federācijai un Baltkrievijas Republikai pārvaldības ieviešana VID.

Plānotie VID pētījumi 2022. gadā:

- Nozaru asociāciju apmierinātības vērtējums par sadarbību ar VID;
- Nodokļu maksātāju un muitas klientu apkalpošanas kvalitātes pētījums.

@vidgovlv

@vid_gov

@vid_gov

/valsts-ienemumu-dienests

/vidkomunikacija

EDS "Sarakste ar VID"

+371 67120000

Valsts ieņēmumu
dienests